

Geografisk InformationsSamverkan
inom Stockholms län

2007-09-28

Senaste nytt från GISS-föreningen

Boka in tid för frukostseminarium!! ‘Strategiska geodata för näringslivsutveckling och medborgarservice’

Tillgång till Geodata är bl.a. en av förutsättningarna för att kunna förverkliga kommunernas visioner om e-tjänster för medborgare och näringsliv. Seminariet kommer att belysa vilka geodata som efterfrågas inom regionen.

Tid: fredag den 30 november kl. 07.30-11.30.

Plats: Freys Hotel, Bryggargatan 12.

Separat inbjudan kommer senare.

Rapport från seminarium och årsmötet

Den 20 mars höll GISS-föreningen ett antal seminarier med efterföljande årsmöte i RTK:s lokaler på Västgötagatan 2.

Seminarierna inleddes med att Greger Lindberg presenterade RTK:s verksamhet samt hur man använder GIS. Därefter presenterade Monica Casemyr från SL SL:s nya webbaserade geografiska webbsystem. Innan kaffet gjorde Katarina Lindgren och Bo Wanngård en slutpresentation av “Detaljplaner på nätet” genom att visa webbfilm.

Efter kaffet hölls årsmöte med 23 deltagare närvarande. Passet inleddes med att Karin Ericsson presenterade resultatet från styrelsens arbete med att förtydliga föreningens framtida inriktning och mål.

Föreningens strategier för framtiden kan sammanfattas enligt följande:

- Välj ämnet och driv en fråga
  - Datautbyte inom regionen mellan konsumenter och producenter (t.ex. ett Geodatacenter)
- Etablera partners
  - IT-forum, SKL
- Gör de externa kontakterna personligare
  - Nyhetsinformation, ”fotarbetet” ökar
- Balansera mellan medlemmar och kontaktpersonerna
  - Träffa olika nivåer inom organisationerna
- Använd seminarieverksamheten och projekten
  - Riktad seminarieverksamhet
- Utveckla styrelsearbetet
  - Talesperson, ”kanslichef light” (se Resursförstärkning med en kanslichef nedan)

Därefter tog de traditionella årsmötesförhandlingarna vid med val av styrelse samt fastställande av verksamhetsplanen för 2007. Styrelsen fick årsmötets mandat att arbeta efter denna plan och de föreslagna strategierna.

Styrelsen påminde om möjligheten för medlemmarna att söka stipendiet "Årets omvärldspaning" för att stimulera till kompetenshöjning inom GIS, samt att söka medel för bidrag till intressanta projekt inom GIS-området.

Resursförstärkning med en kanslichef

Kanslichefen får i uppdrag att bistå styrelsen i det praktiska arbetet samt att ta fram en detaljerad handlingsplan för 2007-2008 och realisering av densamma.

Förslag till handlingsplanen finns framtaget och innehåller följande aktiviteter:

1. Plan för en förstudie gällande förutsättningarna att etablera ett gemensamt Geodata-center för Stockholmsregionen.
2. Aktiviteter för att förbättra kontakterna mellan GISS och dess medlemsorganisationer:
  - Etablera och fördjupa kontakter med andra organisationer inom området; IT-forum, SKL, ULI, Storstockholms Kartgrupp samt andra GIS-föreningar.
  - Planera för ett seminarium under hösten och ett under våren 2008.
  - Ta fram underlag för nyhetsbrev.
  - Planera kontaktpersonträff 2007 alt. 2008.

Rune Olsson har åtagit sig att på deltid arbeta som kanslichef fram till och med nästa årsmöte.

Beviljade projektstöd

Styrelsen har beslutat att ytterligare stödja Södertörnskommunerna i deras projekt inom GIS-området. Bland annat har beslut tagits om att bidra med 25 000 kr till projekt "Gemensam internsälj-utbildning" samt 50 000 kr till projekt "Förstudie digitalt cykelvägnät Södertörn". Efter en bedömning av värdet för övriga föreningsmedlemmar av utbildningsprojektets kursmaterialet kan styrelsen medge ytterligare medel.

Rapporter från stipendiater

Lars Skoog fick ett resestipendium för att delta i och göra en presentation vid **URISA's GIS in Public Health Conference** i New Orleans den 21-23 maj 2007. [Läs rapporten i bilagan.](#)

Helén Windarp besökte det nordiska geografimötet **Nordic Geographers' Meeting** i Bergen 15-17 juni 2007 och rapporterar om **Klimatförändringar och planering**. [Läs rapporten i bilagan.](#)

Solna har en av världens bästa kartor

Prestigefyllt pris - Solna har en av världens bästa kartor. Vid en internationell kartkongress i Moskva - med världens alla kartexperter på plats - har Solnas översiktskarta utsetts till vinnare. Det prestigefulla priset togs hem i kamp med drygt 100-talet konkurrenter.

Kjell Blomberg, stadsingenjör, säger: "Det är fantastiskt - vi har fått den finaste utmärkelse man kan få." **Anders Ekegren**, ordförande i stadsbyggnadsnämnden, säger: "Vi visste att vi gjorde bra kartor men att vi var världsbäst hade vi ingen aning om. Bakom framgången ligger ett mångårigt, strategiskt och målinriktat arbete."

Juryns motivering lyder: "Beautiful overview map of the town of Solna, obviously based on a user-centered design approach."

Det är bl.a. kombinationen av innehåll, färger och detaljer som har lett till framgången. Kort sagt handlar det om att Solna stads översiktskarta är mycket användarvänlig - den är lätt att läsa, det går lätt att hitta.

Överraskade och stolta: Anders Ekegren, ordf. i stadsbyggnadsnämnden, Mats Norberg, huvudhjärnan och ansvarig för kartan, tillsammans med Kjell Blomberg, stadsingenjör.

Läs mer under

http://www.solna.se/templates/Page_solna_submenu_30444.aspx

Notiser

- **Geoinfodagarna i Gävle 17-19 oktober**
Konferensen samlar varje år omkring 300 intressenter inom geografisk information och geografisk IT och syftar till att sprida kunskap och skapa kontakter inom detta område. Arrangemanget kommer att innehålla föredragssessioner, seminarier, en utställning och studiebesök. På onsdag och torsdag kväll kommer det också finnas möjlighet att delta på trevliga middagstillställningar.
Årets konferens innehåller bland annat ett heldagspass på tema Google Earth och geografisk information i datorspel. På övriga sessioner behandlas bl. a. användning av GIS inom kommunal verksamhet, klimatfrågor och krishantering, Nationell geodatastrategi, 3D-GIS, projekt för ökad användning och samverkan, dataåtkomst och webbtjänster.
Mer kan läsas här: http://www.geoforum.se/files/geoInfo2007_program_inbjudan.pdf
- **Andra GIS-evenemang**
Se [ULI:s kalendarium](#) på hemsidan samt respektive GIS-förenings hemsida (via [Geoforum.se](#))

- **Ny ULI-chef och tillförordnad ULI-ordförande**

Du har väl noterat att det kommit en ny ULI-chef på plats, och att det dessutom skett ett skifte på ordförandeposten under sommaren. Den 1 augusti tillträdde Johanna Runarsson som ULI-chef. Hon kommer närmast från Räddningsverket där hon bl.a. arbetat med GIS på Nationellt centrum för lärande från olyckor.

Sedan ordförande Lars Lindqvist valt att sluta har vice ordförande Heléne Östman, chef för Lantmäterieenheten på Nacka kommun, tillträtt som tillförordnad ordförande fram till ULI:s föreningsstämma i oktober.

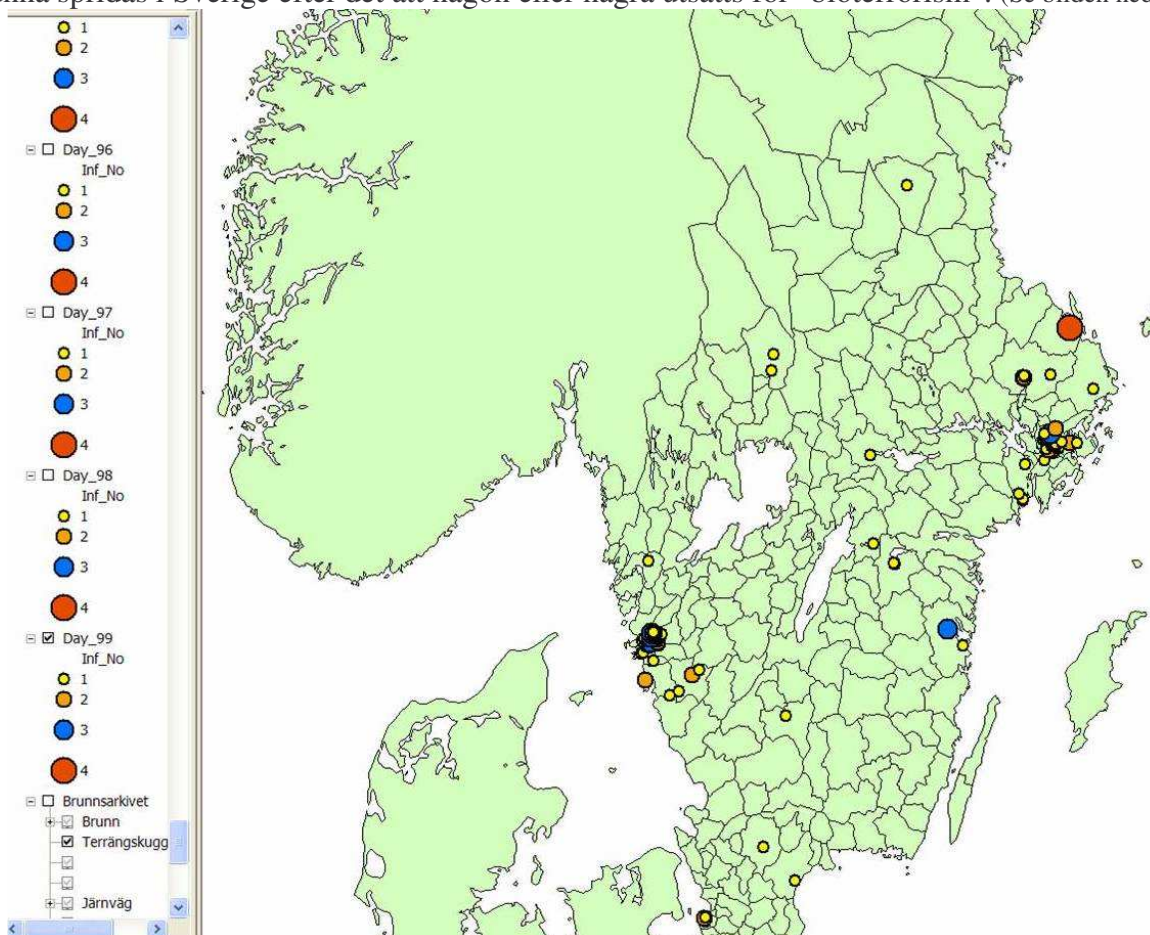
- **Ny medlem – Under 2007 har Vattenfall Service Syd AB blivit medlem i GISS.**

Rapporter från stipendiater

Rapport från URISA's GIS in Public Health Conference: Lars Skoog, lars.skoog@esri-sgroup.se

Med stöd av ett resestipendium från GISS fick jag möjlighet att delta i och göra en presentation vid URISA's GIS in Public Health Conference i New Orleans den 21-23 maj 2007. URISA står för Urban and Regional Information Systems Association och det här var första gången man arrangerade en konferens inom GIS och hälsa. Totalt deltog närmare 150 delegater. Strax efter inledningen av konferensen fick jag hålla min presentation, "How can GIS Improve Epidemiological Work in Sweden?" Presentationen och en artikel med samma namn är del av det arbete som så småningom skall leda fram till en doktorsavhandling i ämnet GIS och epidemiologi.

Trots att pappan till både GIS och epidemiologi ofta sägs vara en och samma person, Dr Snow, (för dennes avgörande insatser för att få bukt med den koleraepidemi som grasserade i London i mitten av 1850-talet) har utövarna av de båda disciplinerna nog glidit isär en hel del. Min uppgift är att visa på att det finns all anledning att återknyta bekantskapen. I epidemiologiskt arbete vet man inte alltid vad det är som orsakar smittspridningen. Genom att studera geografiska samband kan analysen förbättras och påskyndas. Mänskligheten har genom åren drabbats av flera pandemier, som slagit ut mycket stora befolkningsgrupper. Trots alla medicinska framsteg kan det hända igen. Fågelinfluensan har höjt beredskapen och i den presentation jag gjorde i New Orleans visade jag, som ett exempel, på hur smittkoppor skulle kunna spridas i Sverige efter det att någon eller några utsatts för "bioterrorism". (Se bilden nedan.)

Under konferensen fick jag tillfälle att lyssna på många intressanta presentationer och knyta kontakter med andra forskare. Att New Orleans, trots den omfattande förstörelsen i samband med Katrina, fortfarande är en stad som svänger gjorde inte saken sämre. Jazz överallt! Mina intryck sporrar till vidare insatser och ni lär få höra mer i ämnet vad det lider. Närmast vill jag hälsa alla välkomna till EUC 2007, där vi har ett "spår" med 8 föredrag i ämnet GIS in Health. Ett av dem kommer undertecknad att hålla. Stort tack till GISS!!!

Klimatförändringar och planering på geografikonferens
Rapport från Nordic Geographers' Meeting i Bergen 15-17 juni 2007, Helén Windarp,
helen.windarp@esri-sgroup.se

Det nordiska geografimötet Nordic Geographers' Meeting i Bergen är det andra nordiska geografimötet och hålls två år efter det i Lund 2005. Universitetet i Bergen och engagerade geografer hade satt samman ett program under temat Meeting the waves of Globalisation – local, regional and environmental respons.

Mest angeläget och en höjdpunkt i programmet var keynote med professor Andrew Goudie, vid University of Oxford, på lördagsmorgonen. Han höll en engagerad föreläsning om hur tecken på global uppvärmning och klimatförändringar observerats sedan minst 30 år tillbaka. På punkt efter punkt kan förändringar beläggas. Med hjälp av bilder, kartor och analyser av dessa visade han smältande glaciärer, översvämningar, torka, skogsutbredning i fjällområden, flodernas förändrade årscykel, skogsbränder, stigande havsnivå, minskad permafrost och så vidare. Var för sig skulle de kanske kunna ses som enskilda, isolerade händelser - sammantaget blir de till ett massivt belägg för att något allvarligt är på väg att förändras i den globala livsmiljön.

Vad gör geografer?

Klimatförändringarna och dess konsekvenser är ett av mänsklighetens mest allvarliga problem, betonade Andrew Goude och reste frågan: gör geografer någonting alls åt det? Han anser att geografer kan bidra både med ny kunskap och till förändringar just genom att ta tillvara det geografiska perspektivet. Gör vi tillräckligt inom forskningsområdet människa-miljö, manade han. Vanliga sätt att angripa problemet är ny teknik, beteendeförändringar och med politiska eller ekonomiska strategier. Ett av geografins viktigaste bidrag är förmågan att se på lokal nivå med ett globalt perspektiv. Han ser gärna att forskning inriktas på att identifiera riskområden, planera för konsekvenserna av klimatförändringarna och söka strategier för exempelvis förändrad livsstil och samhällsförändringar.

I ett följande seminarium diskuterades just hur dagens geografiforskning står i relation till det uppseglande ämnet Hållbar utveckling. Som exempel nämndes att inom hållbar utveckling används begrepp och termer som känns igen från geografien, men utan egentlig insikt om deras bakgrund och långa användning inom geografiamnet. Att ha ett geografiskt perspektiv är centralt och ger möjligheter till en teoretisk utgångspunkt, förståelse med helhetssyn och olika skala. Ämnet erbjuder ett ramverk för att få med många perspektiv, men förvaltas det ens av geograferna? Varför tar geografien inte för sig mer i debatten och förvaltar ämnets möjligheter att bidra till hur aktuella problem kan förstås och hanteras? Kanske är det hög tid att vitalisera begrepp inom geografien i en hållbarhetskontext, var frågor som väcktes i seminariet.

GIS ger lyckad planeringsprocess

En planeringsprocess kan lyckas bäst om den sker öppet och har ett medborgare- och deltagarperspektiv, menade Marc Antrop, professor vid universitetet i Gent, i sin föreläsning. Motsatsen är anonym planering och beslut som i efterhand väcker folkstormar. GIS är nyckeln i de första tre stegen av lyckad planering, enligt honom. Första steget är kommunikation, följt av att kunna justera förslaget efterhand. En tredje förutsättning är detaljerad och tillförlitlig data. Avslutningsvis bör en lyckad planeringsprocess bestå i att lokalbefolkning och lokala beslutsfattare tillsammans anger vilka värden som ska anses viktiga.

Marc Antrop refererade till metoder och resultat från landskapsstudier. Förutom flygfoton, historiska kartor och kartöverlägg, visade han resultat från GIS-baserad analys av kartor över samma område från olika tidpunkter och hur stor del av arealen som fått ny användning mellan tidpunkterna. Som han kunde påvisa är landskap ett komplext begrepp, där en definition som också påverkar svensk tillämpning av bevarande- och kulturminnesvård är den av UNESCO 1992 och EU:s European Landscape Convention, SPESP från 2000.

Mycket text, lite GIS

Förväntningarna att på ett möte med toppskiktet av nordiska geografer få se mycket GIS-användning i såväl materialinsamling, analys och rapporter som ett område i sig att utforska, slog inte in. Tvärtom verkar återstå en hel del innan GIS används som en integrerad och naturlig del i geografiforskning. Mycket av det som presenterades och diskuterades på det nordiska geografimötet var textbaserat. Möjligen har intresset för kritisk geografi medfört att kartan som ett verktyg och en modell för förståelse kommit i skymundan, därmed också GIS.

För den som letar efter GIS i programmet, fanns en workshop som leddes av Roger Bivand, professor vid Norges Handelshögskola. Det var stor variation på GIS-mognaden bland deltagarna. För vissa var det ett tillfälle att diskutera aktuella problem kring materialinsamling, metoder för analys och visualisering i pågående forskningsprojekt och tekniska frågor kring programvara och data, medan det för andra snarare blev en introduktion vad som är möjligt med teknikens hjälp.

I övriga seminarier förekom exempel på GIS i seminarier om landskap, regioner och regional utveckling, infrastruktur, miljöforskning, geologi och naturgeografi.

Helén Windarp

Länk:

Konferensens officiella hemsida.

<http://www.uib.no/ngm/>